# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
23 päivänä lokakuuta 2001 *

Asiassa C-510/99,

jonka tribunal de grande instance de Grenoble (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosoikeudenkäynnissä, jossa vastaajana on

**Xavier Tridon,**

**Fédération départementale des chasseurs de l'Isèren**

ja

**Fédération Rhône-Alpes de protection de la nature (Frapna), section Isèren** osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 28 ja EY 30 artikla), luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä 3 päivänä joulukuuta 1982 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3626/82 (EYVL L 384, s. 1) ja erityisesti sen 6 ja 15 artiklan, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

(EYVL L 61, s. 1) sekä Washingtonissa 3.3.1973 tehdyn villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen ja erityisesti sen VII ja XIV artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit N. Colneric, C. Gulmann (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet ja R. Schintgen,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— procureur de la République, edustajanaan substitut du procureur de la République près le tribunal de grande instance de Grenoble V. Escolano,

— Tridon, edustajanaan avocat M. Quatravaux,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään K. Rispal-Bellanger ja D. Colas,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. B. Wainwright, avustajanaan avocat H. Lehman,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Tridonin, edustajanaan M. Quatravaux, Ranskan hallituksen, asiamiehenään C. Bergeot, ja komission, asiamiehenään R. B. Wainwright, avustajanaan H. Lehman, 23.11.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.2.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Tribunal de grande instance de Grenoble on esittänyt 15.11.999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.12.1999, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 28 ja EY 30 artikla) tulkinnasta, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä 3 päivänä joulukuuta 1982 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3626/82 (EYVL L 384, s. 1) ja erityisesti sen 6 ja 15 artiklan tulkinnasta, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 (EYVL 1997, L 61, s. 1) tulkinnasta sekä Washingtonissa 3.3.1973 tehdyn villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä CITES-yleissopimus) ja erityisesti sen VII ja XIV artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajana on Tridon, jonka kotipaikka on Champagnier (Ranska) ja jota syytetään muun muassa siitä, että hän on marraskuun 1995 ja marraskuun 1997 välisenä aikana luovuttanut vastiketta vastaan yhteistyökumppaneilleen tai asiakkailleen vankeudessa syntyneitä

ja kasvatettuja Guayanan (Ranska) merentakaisessa departementissa esiintyviä ara-lajien yksilöitä, joiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty koko valtion alueella 15.5.1986 tehdyllä ministeriön päätöksellä, jossa vahvistettiin Guayanan departementissa esiintyviä lintuja koskevat suojelutoimet valtion alueella tai osissa sitä (JORF 25.6.1986, s. 7884; jäljempänä Guayana-päätös).

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *CITES-yleissopimus*

3 CITES-yleissopimuksella pyritään kansainvälistä kauppaa sääntelemällä suojelemaan tiettyjä uhanalaisia luonnonvaraisia eläin- ja kasvilajeja. Sopimuksessa määrätään eri lajeille eri suojelujärjestelmiä, ja lajit on sopimuksen kolmessa liitteessä jaoteltu kolmeen luokkaan sen mukaan, kuinka suuri uhka niillä on kuolla sukupuuttoon.

4 CITES-yleissopimuksen liitteessä I luetellaan kaikkein uhanalaisimmat lajit, joiden osalta suojelujärjestelmä on kaikkein ankarin. Liitteessä II luetellut lajit, joiden joukossa ovat erityisesti ne, joita ei välittömästi uhkaa sukupuuttoon kuoleminen, ovat lievemmän suojelujärjestelmän alaisia.

5 CITES-yleissopimuksen VII artiklan 4 kohdan mukaan liitteessä I tarkoitettuun lajiin kuuluvat, kaupallisiin tarkoituksiin tarhatut eläimet katsotaan liitteessä II tarkoitetuiksi lajeiksi.

6 CITES-yleissopimuksen XIV artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuksen osapuolten oikeuteen hyväksyä tiukempia sisäisiä toimenpiteitä ja jopa täydellisesti kieltää liitteeseen I, II ja III kuuluvien lajien yksilöiden kauppa, haltuunotto, kerääminen, hallussapito tai kuljetus.

*Yhteisön säännöstö*

7 Asetuksen N:o 3626/82 1 artiklassa säädetään, että sen liitteessä A olevaa CITES-yleissopimusta sovelletaan yhteisössä seuraavissa artikloissa säädetyin edellytyksin.

8 Asetuksen N:o 3626/82 6 artiklan 1 kohdan mukaan CITES-yleissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen lajien yksilöitä ei saa esittää julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, myydä, pitää myyntiä varten, tarjota tai kuljettaa myytäväksi, lukuun ottamatta jäsenvaltioille mahdollisesti myönnettäviä poikkeuksia erityisesti eläinlajin sellaisten yksilöiden osalta, jotka on kasvatettu vankeudessa, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen tavoitteet ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1).

9 Asetuksen N:o 3626/82 6 artiklan 2 kohdassa säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan myös niihin CITES-yleissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen lajien yksilöihin, joita 1 kohta ei koske, jos ne on tuotu maahan saman asetuksen 5 artiklan vastaisesti; tämän artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että näiden yksilöiden tuonti yhteisöön edellyttää tuontiluvan tai tuontitodistuksen esittämistä tulliasemalla, jossa tullimuodollisuudet hoidetaan.

10 Asetuksen 15 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Sellaisten lajien osalta, joihin sovelletaan tätä asetusta, jäsenvaltiot voivat jatkaa tai toteuttaa tiukempia toimenpiteitä, perustamissopimuksen ja erityisesti sen 36 artiklan mukaisesti, yhden tai useamman seuraavan seikan perusteella:

a) elävien yksilöiden elinolosuhteiden parantaminen vastaanottajamaissa;

b) kotimaisten lajien suojelu;

c) lajin tai lajin kannan suojelu alkuperämaassa."

11 Asetuksella N:o 338/97 korvattiin asetus N:o 3626/82, ja sitä sovelletaan 1.6.1997 lukien. Se annettiin sen päämäärän saavuttamiseksi, että luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua edistettäisiin edelleen ja tältä osin otettaisiin huomioon asetuksen N:o 3626/82 antamisen jälkeen hankittu tieteellinen tieto ja kaupan rakenteen kehittyminen.

12 Asetuksen N:o 338/97 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan lukuun ottamatta tapauksia, joissa sovelletaan 8 artiklaa, liitteessä A lueteltujen lajien yksilöitä, jotka ovat syntyneet ja kasvaneet vankeudessa tai joita on lisätty keinotekoisesti, on kohdeltava liitteessä B lueteltujen lajien yksilöihin sovellettavien määräysten mukaisesti.

13 Asetuksen N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdan mukaan liitteessä A lueteltujen lajien yksilöiden ostaminen, tarjoaminen ostettavaksi, hankkiminen kaupallisiin tarkoituksiin, kaupallisessa tarkoituksessa näytteille asettaminen, käyttö hyötymistarkoituksessa ja myynti, hallussapito myyntiä varten, myytäväksi tarjoaminen tai myymistä varten kuljettaminen on kielletty.

14 Saman asetuksen 8 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädetään, että luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua koskevan yhteisön muun lainsäädännön vaatimusten mukaisesti ja sillä edellytyksellä, että sen jäsenvaltion hallintoviranomaiselta, jossa yksilöt ovat, saadaan tätä tarkoitusta varten myönnettävä todistus, edellä 1 kohdassa säädetyistä kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti muun muassa, jos yksilöt ovat eläinlajin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä.

15 Tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi määritellä yleisiä poikkeuksia tämän artiklan 1 kohdassa säädettyihin kieltoihin 3 kohdassa mainittujen ehtojen perusteella.

16 Asetuksen N:o 338/97 8 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan myös liitteessä B lueteltuihin yksilöihin, paitsi jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla voidaan osoittaa, että yksilöt on hankittu ja, jos ne eivät ole yhteisöstä peräisin, että ne on tuotu sinne noudattaen voimassa olevaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien säilymistä koskevaa lainsäädäntöä".

17 Neuvoston asetuksen N:o 338/97 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 26.5.1997 annetun komission asetuksen N:o 939/97 (EYVL L 140, s. 9) 32 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdan kieltoja ja sen 8 artiklan 3 kohdan säännöstä, jonka mukaan kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti myöntämällä todistus, ei sovelleta:

a) liitteessä 8 lueteltujen vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinlajien eläviin yksilöihin tai niiden risteymiin edellyttäen, että huomautuksella varustettujen lajien yksilöt on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti,

b) vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinten eläviin yksilöihin, jotka on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja joihin on liitetty 20 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu todistus, jonka jäsenvaltion toimivaltainen hallintoviranomainen on myöntänyt kasvattajalle — — ."

*Kansallinen säännöstö*

18 Code ruralin L.211-1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Siinä tapauksessa, että luonnonvaraisten eläinlajien tai sellaisten kasvilajien, joita ei viljellä, rauhoittaminen perustuu erityisiin tieteellisiin syihin tai tarpeeseen säilyttää biologinen luonnonperintö, on kiellettyä:

1. hävittää tai siirtää lintujen munia tai pesiä, silpoa, hävittää, vangita tai siirtää, tahallisesti häiritä tai istuttaa näiden lajien eläimiä tai kuljettaa, kaupustella, käyttää, pitää kiinni, tarjota myytäväksi, myydä tai ostaa näiden lajien kuolleita tai eläviä yksilöitä — — ."

19 Guayana-päätöksessä, joka tehtiin muun muassa code ruralin L.211-1§:n soveltamiseksi, kielletään siinä lueteltujen luonnonvaraisten lajien, joiden joukossa ovat muun muassa tietyt ara-lajit, munien ja pesien hävittäminen ja siirtäminen, lintujen hävittäminen, silpominen, vangitseminen, siirtäminen ja istuttaminen, elävien tai kuolleiden lintujen kuljettaminen, kaupustelu, käyttäminen, myytäväksi tarjoaminen, myyminen tai ostaminen.

20 Code ruralin L.215-1 §:n mukaan tämän lain L.211-1§:n rikkominen on rangaistavaa.

## Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Tridonilla on papukaijojen munien haudontalaitos Champagnier'ssä. Häntä syytetään pääasian oikeudenkäynnissä siitä, että hän on luovuttanut vastiketta vastaan vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja ara-lajin yksilöitä, joiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on Guayana-päätöksellä kielletty valtion koko alueella. Tridon kiistää syytteet ja väittää, että code ruralin säännökset ja erityisesti sen L.211-1 § sekä Guayana-päätös ovat ristiriidassa CITES-yleissopimuksen, perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan ja asetusten N:o 3626/82 ja N:o 338/97 kanssa, jotka annettiin peräkkäin tämän yleissopimuksen soveltamiseksi yhteisössä.

22 Tässä tilanteessa tribunal de grande instance de Grenoble päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) määräyksiä ja erityisesti sen VII ja XIV artiklaa, 3.12.1982 annettua asetusta N:o 3626/82 ja erityisesti sen 6 ja 15 artiklaa ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltio on voinut, kun kyse on ajanjaksosta ennen 1.6.1997, antaa tai pitää voimassa sellaisia kansallisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella kielletään milloinkaan ja millään tavoin käyttämästä kaupallisiin tarkoituksiin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja luonnonvaraisten lajien yksilöitä, joita esiintyy luonnossa jossakin osassa valtion aluetta tai sen koko alueella?

2) Onko uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) määräyksiä ja erityisesti sen VII ja XIV artiklaa, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa säätelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 338/97 ja EY:n perus-

tamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltio voi, kun kyse on ajanjaksosta 1.6.1997 alkaen, antaa tai pitää voimassa sellaisia kansallisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella kielletään milloinkaan ja millään tavoin käyttämästä kaupallisiin tarkoituksiin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja luonnonvaraisten lajien yksilöitä, joita esiintyy luonnossa jossakin osassa valtion aluetta tai sen koko alueella?"

## Alustavia huomautuksia

23 Ensiksi on muistettava, että asetuksen N:o 3626/82 1 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan CITES-yleissopimusta sovelletaan yhteisössä tässä asetuksessa säädetyin edellytyksin, ja kuten asetuksen N:o 338/97 johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta ilmenee, asetuksella N:o 338/97 korvattiin asetus N:o 3626/82.

24 Näin ollen ilman, että olisi tarpeen ottaa kantaa kysymykseen siitä, onko yhteisöjen tuomioistuin EY 234 artiklan mukaisen yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön puitteissa toimivaltainen lausumaan CITES-yleissopimuksen määräysten tulkinnasta, on todettava, että missään tapauksessa käsiteltävänä olevassa tapauksessa ei ole tarpeen suorittaa tällaista tulkintaa, koska näitä määräyksiä sovelletaan yhteisössä vain tämän tuomion edellisessä kohdassa mainittujen kahden asetuksen välityksin.

25 Koska kuitenkin sekä asetusta N:o 3626/82 että asetusta N:o 338/97 sovellettaessa — kuten niiden 1 artiklan toisessa alakohdassa täsmennetään — noudatetaan CITES-yleissopimuksen tavoitteita ja periaatteita ja viimeksi mainitun asetuksen osalta myös CITES-yleissopimuksen määräyksiä, yhteisöjen tuomioistuin ei voi olla ottamatta huomioon näitä määräyksiä siltä osin kuin se on välttämätöntä mainittuja asetusten säännöksiä tulkittaessa.

26 Toiseksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä annetaan ymmärtää, että ara-lajit, joista on kysymys pääasian oikeudenkäynnissä, kuuluvat niihin lintulajeihin, jotka mainitaan joko CITES-yleissopimuksen liitteessä I tai II tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä A tai B.

27 Näissä olosuhteissa ja ottaen erityisesti huomioon, että se oikeudellinen järjestelmä, johon nämä lajit kuuluvat, vaihtelee sen mukaan, mihin CITES-yleissopimuksen tai asetuksen N:o 338/97 liitteeseen ne on sisällytetty, ennakkoratkaisukysymykset on tutkittava nämä liitteet huomioon ottaen.

28 Tältä osin on kuitenkin muistettava, että EY 234 artiklassa määrätyn yhteistyömenettelyn puitteissa ei ole yhteisöjen tuomioistuimen vaan kansallisen tuomioistuimen asiana selvittää oikeusriidan syynä olevat tosiseikat sekä tehdä näistä ne päätelmät, joita tämä annettavana oleva päätös edellyttää (ks. mm. asia C-435/97, WWF ym., tuomio 16.9.1999, Kok. 1999, s. I-5613, 32 kohta).

**Ennakkoratkaisukysymykset**

*CITES-yleissopimuksen liitteessä I tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä A tarkoitetut lajit*

29 Ensiksi on todettava, että asetuksen N:o 3626/82 6 artiklan 1 kohdan mukaan CITES-yleissopimuksen liitteessä I mainittujen lajien yksilöiden kaikenlainen käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

30 On totta, että tämän säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat tietyissä tapauksissa myöntää poikkeuksia kiellosta käyttää CITES-yleissopimuksen liitteessä I mainittuja lajeja kaupallisiin tarkoituksiin, erityisesti kun kysymys on eläinlajin yksilöistä, jotka on kasvatettu vankeudessa. On kuitenkin todettava, kuten syyttäjä, Ranskan hallitus ja komissio ovat perustellusti tehneetkin, että kysymys on vain jäsenvaltioille annetusta mahdollisuudesta eikä velvollisuudesta.

31 Tässä yhteydessä on todettava lisäksi, että vaikka CITES-yleissopimuksen VII artiklan 4 kohdassa määrätään, että johonkin liitteessä I mainittuun lajiin kuuluvat, kaupallisiin tarkoituksiin tarhatut eläimet katsotaan liitteessä II mainittujen lajien yksilöiksi, mistä seuraa, että niillä ei voida käydä kauppaa liitteessä II olevien lajien yksilöiden kauppaa koskevan säännöstön mukaisesti, CITES-yleissopimuksen XIV artiklan 1 kohdan a alakohdasta seuraa myös, että tämän yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuspuolten oikeuteen toteuttaa tiukempia sisäisiä toimenpiteitä erityisesti kun on kysymys liitteissä I ja II mainittujen lajien yksilöiden kaupan edellytyksistä; toimenpiteenä voi olla myös tällaisen toiminnan täydellinen kielto.

32 CITES-yleissopimuksen liitteessä I mainittujen lajien yksilöiden kaupallisiin tarkoituksiin käyttämisen yleinen kielto, sellaisena kuin siitä on säädetty asetuksen N:o 3626/82 6 artiklan 1 kohdassa, kuuluu yleissopimuksen XIV artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

33 Toiseksi on muistettava, että asetuksen N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksen liitteessä A lueteltujen lajien yksilöiden kaikenlainen käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

34 Tämän asetuksen 8 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan 1 kohdassa säädetyistä kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti, jos yksilöt ovat eläinlajin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä. Tässä säännöksessä sallitaan poikkeusten tekeminen siinä ilmaistusta kiellosta, mutta ei aseteta siihen velvollisuutta.

35 Siltä osin kuin CITES-yleissopimuksen liite I ja asetuksen N:o 338/97 liite A ovat päällekkäiset, voidaan todeta, että ottaen huomioon tämän tuomion 31 kohdassa todettu, CITES-yleissopimuksen XIV artiklan 1 kohdan a alakohta koskee asetuksen liitteessä A mainittujen lajien yksilöiden kaupallisen hyödyntämisen yleistä kieltoa, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa.

36 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 338/97 8 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi määritellä yleisiä poikkeuksia tämän artiklan 1 kohdassa säädettyihin kieltoihin.

37 Asetuksen N:o 939/97 32 artiklassa säädetään elävien eläinten osalta yleisistä poikkeuksista, jotka koskevat yhtäältä liitteessä VIII lueteltujen vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinlajien eläviä yksilöitä tai niiden risteymiä edellyttäen, että nämä yksilöt on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja toisaalta vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinten eläviä yksilöitä, jotka on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja joihin on liitetty tämän asetuksen 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu todistus, jonka jäsenvaltion toimivaltainen hallintoviranomainen on myöntänyt kasvattajalle.

38 Ranskan hallituksen mukaan nämä kaksi poikkeusta rajoittavat Ranskan tasavallan mahdollisuutta asetuksen N:o 939/97 voimaantulon eli 1.6.1997 jälkeen kieltää kokonaan asetuksen N:o 338/97 liitteessä A lueteltujen lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden yksilöiden kauppa.

39 Koska ara-lajeja ei ole mainittu asetuksen N:o 939/97 liitteessä VIII, on ilmeistä, että poikkeus, josta säädetään sen 32 artiklassa ja joka koskee tässä liitteessä lueteltujen lajien vankeudessa syntyneitä ja kasvaneita yksilöitä, ei ole merkityksellinen käsiteltävänä olevassa asiassa. Asiakirjoista ei ilmene mitään seikkaa, jonka perusteella säännöksessä ilmaistun toisen poikkeuksen soveltamisedellytykset täyttyisivät.

40 On kuitenkin kansallisen tuomioistuimen asiana selvittää, kuuluvatko oikeusriidan syynä olevat tosiseikat jonkin näiden poikkeusten soveltamisalaan, sekä tehdä tästä ne päätelmät, joita tämän annettavana oleva päätös edellyttää.

41 Edellä esitetty huomioon ottaen esitettyihin kysymyksiin on vastattava seuraavasti:

— CITES-yleissopimuksen liitteessä I mainittujen lajien osalta asetusta N:o 3626/82 on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi antaa sellaisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella yleisesti kielletään kaikenlainen vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin.

— Asetuksen N:o 338/97 liitteessä A tarkoitettujen lajien osalta asetusta on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi antaa sellaisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella yleisesti kielletään kaikenlainen vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin.

*CITES-yleissopimuksen liitteessä II tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä B tarkoitetut lajit*

42 On todettava, että lukuun ottamatta asetuksen N:o 3626/82 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tilannetta, jossa CITES-yleissopimuksen liitteessä II mainittujen lajien yksilöt on tuotu maahan saman asetuksen 5 artiklan vastaisesti, asetuksessa ei kielletä näiden lajien yksilöiden käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin.

43 Asetuksen N:o 338/97 8 artiklan 5 kohdan osalta on todettava, että siinä säädetään, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kaikenlaisen kaupallisiin tarkoituksiin käyttämisen kieltoa sovelletaan myös liitteessä B lueteltujen lajien yksilöihin, paitsi jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla voidaan osoittaa, että yksilöt on hankittu, ja jos ne eivät ole yhteisöstä peräisin, että ne on tuotu sinne noudattaen voimassa olevaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien säilymistä koskevaa lainsäädäntöä.

44 Asetuksen N:o 338/97 liitteessä B mainittujen lajien yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, jos asetuksen 8 artiklan 5 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

45 Toisaalta niiden lajien osalta, joihin sovelletaan asetusta N:o 3626/82 tai asetusta N:o 338/97, on muistutettava myös, että näissä asetuksissa ei estetä jäsenvaltioita toteuttamasta tai pitämästä voimassa tiukempia toimenpiteitä, kunhan perustamissopimuksen määräyksiä noudatetaan. Tällaisten toimien toteuttamisesta tai voimassa pitämisestä säädetään asetuksen N:o 3626/82 osalta sen 15 artiklassa ja asetuksen N:o 338/97 osalta, joka on annettu EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan 1 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 175 artiklan 1 kohta)

nojalla, EY:n perustamissopimuksen 130 t artiklassa (josta on tullut EY 176 artikla), jonka mukaan 130 s artiklan nojalla toteutetut suojatoimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, joiden on oltava sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa.

46 Jos oletetaan, että Ranskan tasavalta on toteuttanut tai pitänyt voimassa tiukempia toimenpiteitä kuin ne, joista säädetään asetuksissa N:o 3626/82 tai N:o 338/97, ei ole poissuljettua, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tulee ongelma siitä, onko riidanalaisten lajien käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin koskeva kielto, sellaisena kuin siitä on säädetty Ranskan lainsäädännössä ja erityisesti Guyana-päätöksessä, yhteensoveltuva perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan kanssa. Tästä on kysymys, jos tätä lainsäädäntöä sovelletaan tilanteisiin, jotka liittyvät tavaroiden maahantuontiin yhteisön sisäisessä kaupassa (ks. mm. asia 298/87, Smanor, tuomio 14.7.1988, Kok. 1988, s. 4489, 7 ja 8 kohta ja asia C-448/98, Guimont, tuomio 5.12.2000, Kok. 2000, s. I-10663, 21 kohta).

47 Siltä osin kuin kysymys on siitä, voiko Tridon menestyksellisesti vedota kansallisessa tuomioistuimessa siihen, että Ranskan säännöstö merkitsee suojeltujen lintulajien maahantuonnin rajoitusta, on muistettava, että kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen EY 234 artiklan mukaisessa yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kunkin asian tosiseikkojen perusteella harkita, onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (ks. mm. em. asiat Smanor, tuomion 9 kohta ja Guimont, tuomion 22 kohta).

48 Näin ollen siltä osin kuin kysymyksessä oleva kansallinen säännöstö on ankarampi kuin asetuksessa N:o 3626/82 ja asetuksessa N:o 338/97 säädetty järjestelmä, on tutkittava, onko se perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimi siltä osin kuin sitä sovelletaan maahantuotuihin tuotteisiin.

49 CITES-yleissopimuksen liitteessä II tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä B mainittujen lajien yksilöiden kaupallisiin tarkoituksiin käyttämisen kielto, sellaisena kuin siitä on säädetty Ranskan säännöstössä ja erityisesti Guayana-päätöksessä, on asetuksen N:o 3626/82 15 artiklassa tai perustamissopimuksen 130 t artiklassa tarkoitettu tiukempi toimenpide. Tällainen toimenpide on lisäksi omiaan rajoittamaan yhteisön sisäistä kauppaa perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitetuin tavoin, kun sitä sovelletaan toisesta jäsenvaltiosta peräisin oleviin yksilöihin.

50 Tällainen rajoitus voi kuitenkin olla perusteltu uhanalaisten lajien suojelemiseen liittyvistä syistä, sellaisina kuin ne on ilmaistu asetuksen N:o 3626/82 15 artiklassa CITES-yleissopimuksen liitteen II soveltamista koskien ja perustamissopimuksen 36 artiklassa asetuksen N:o 338/97 liitteen B soveltamista koskien.

51 Ranskan hallitus väittää tältä osin, että pääasiassa käsiteltävänä olevan lainsäädännön tarkoituksena on eläinlajien säilyttäminen ja näin ollen näiden lajien elämän ja terveyden suojelu. Tämä ilmenee code ruralin L.211-1§:n sanamuodosta; Guayana-päätös annettiin tämän lain soveltamiseksi.

52 Ei ole epäilystä siitä, etteikö pääasiassa käsiteltävänä olevan kaltainen säännöstö, jossa kielletään CITES-yleissopimuksen liitteessä II ja asetuksen N:o 338/97 liitteessä B mainittujen lajien käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin, vastaa asetuksen N:o 3626/82 15 artiklan ja perustamissopimuksen 36 artiklan mukaista näiden lajien suojelun tavoitetta.

53 Tällainen säännöstö, joka on annettu alalla, jossa johdettu yhteisön oikeus ei estä sitä, että jäsenvaltio toteuttaa johdetussa oikeudessa säädettyjä toimenpiteitä tiukempia toimenpiteitä, joilla voi olla tuotteiden maahantuontia rajoittava vaikutus, on kuitenkin perustamissopimuksen mukainen ainoastaan, jos se on välttämätön eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi tehokkaasti. Kansallinen

lainsäädäntö ei siten voi kuulua perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetun poikkeuksen alaan, jos eläinten terveyttä ja elämää voidaan suojella yhtä tehokkaasti yhteisön kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä (ks. vastaavasti asia C-473/98, Toolex, tuomio 11.7.2000, Kok. 2000, s. I-5681, 33 ja 40 kohta).

54 Ranskan hallituksen mukaan CITES-yleissopimuksen liitteessä II tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä B mainittujen lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden yksilöiden suojelu on välttämätöntä sen vuoksi, että näiden yksilöiden kasvattamisella kaupallisiin tarkoituksiin voisi olla huomattavia kielteisiä vaikutuksia kyseisten lajien luonnontilassa säilyttämiselle. Tällainen kasvattaminen mahdollistaisi todellisten markkinoiden luomisen. Näillä markkinoilla syntyvään kysyntään vastaamiseksi olisi suuri kiusaus ottaa lintuja tai munia luontaisesta ympäristöstä, etenkin kun useiden lajien lisääminen vankeudessa edellyttää erityisiä laitteita ja erityistä tietämystä, jonka hankkiminen kestää kauan. Vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden lajien yksilöiden kaupan vapauttaminen sellaisten lajien osalta, joiden yksilöiden vangitseminen on kiellettyä, vahingoittaisi näiden lajien suojelun tavoitetta.

55 Edelleen koska vankeudessa syntyneiden eläinten geneettinen perimä ei ole yhtä monimuotoinen kuin luontaisessa ympäristössä olevien eläinten, on olemassa todellinen tarve estää ne merkittävät verisukulaisuusriskit, joita ilmenee vankeudessa pidetyissä populaatioissa. Geneettinen monimuotoisuus voidaan saavuttaa vain ottamalla yksilöitä luonnollisesta ympäristöstä. Lisäksi vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden yksilöiden kauppa merkitsee väistämättä sitä, että eläimet pääsevät tarkoituksellisesti tai vahingossa luontoon, jolloin tietyissä tapauksissa syntyy geneettinen riski, joka koskee saman lajin luonnonvaraisten yksilöiden ja lähisukuisten yksilöiden säilyttämistä.

56 Ranskan hallitus väittää lopuksi, että mikään vähemmän pakottava toimenpide ei ole riittävän varma, jotta sillä voitaisiin korvata vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen lajien kaupan kielto. Mikään valvontajärjestelmä ei estä tehokkaasti sellaisia väärinkäytöksiä kuin luonnosta otettujen munien tai lintujen käyttäminen vankeudessa tuotettujen munien tai vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen lintujen asemesta.

57 Komissio totesi istunnossa, että CITES-yleissopimuksen liitteessä II tai asetuksen N:o 338/97 liitteessä B mainittujen lajien yksilöiden kaupallisiin tarkoituksiin käyttämisen ehdoton kielto, erityisesti kun on kysymys vankeudessa syntyneistä ja kasvatetuista yksilöistä, menee pidemmälle kuin on välttämätöntä näiden lajien tehokkaan suojelemisen turvaamiseksi. Tämä pitää sen mukaan paikkansa etenkin siksi, että useissa CITES-yleissopimuksen sopijapuolten konferessien päätöslauselmissa rohkaistiin eläinten kasvattamista vankeudessa sekä niiden kauppaa, jotta voitaisiin rajoittaa niiden ottoa luonnosta ja kehittää populaatioita, jotka tietyissä tapauksissa voidaan palauttaa luontoon. Komission mukaan kysymyksessä olevien lajien suojeleminen voidaan toteuttaa toimenpiteillä, jotka ovat vähemmän pakottavia kuin ehdoton kaupan kielto, esimerkiksi asetuksessa N:o 939/97 säädetyillä toimenpiteillä eli merkitsemällä linnut renkailla tai yksilöllisesti numeroiduilla mikrosiruilla tai tekemällä verianalyysi eläimen syntyperän määrittämiseksi.

58 On todettava, että sen arviointia, onko kysymyksessä oleva kaupan kielto suhteellisuusperiaatteen mukainen, ja erityisesti sen arviointia, voitaisiinko tavoite saavuttaa toimenpiteillä, jotka vaikuttaisivat vähemmän yhteisön sisäiseen kauppaan, ei voida käsiteltävänä olevassa tapauksessa tehdä ilman lisätietoja ja että tällainen arviointi edellyttää konkreettista analyysia, joka perustuu muun muassa tieteellisiin tutkimuksiin ja pääasian tilanteen tosiseikkoihin; tämä analyysi on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

59 Voidaan todeta, että se seikka, että myöhemmin annetulla yhteisön säännöstöllä, erityisesti asetuksella N:o 939/97, toteutettiin kysymyksessä olevien lajien suojelemiseksi toimenpiteitä, jotka eivät ole yhtä rajoittavia kuin pääasiassa kysymyksessä oleva Ranskan säännöstö, ei itsessään oikeuta päättelemään, että Ranskan säännöstö olisi suhteellisuusperiaatteen vastainen. Tällaista säännöstöä ei voida pitää suhteettomana asetettuun tavoitteeseen nähden, ellei ole ilmeistä, että tavoite voitaisiin saavuttaa yhtä tehokkaasti yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä.

60 Edellä esitetty huomioon ottaen esitettyihin kysymyksiin on vastattava seuraavasti:

— asetuksessa N:o 3626/82 ei kielletä CITES-yleissopimuksen liitteessä II mainittujen lajien yksilöiden käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin muutoin kuin asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa, jossa yksilöt on tuotu tämän asetuksen 5 artiklan vastaisesi;

— asetuksessa N:o 338/97 ei kielletä liitteessä B mainittujen lajien yksilöiden käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin, jos tämän asetuksen 8 artiklan 5 kohdan mukaiset edellytykset täyttyvät.

Näiden asetusten vastainen on sellainen jäsenvaltion säännöstö, jossa yleisesti kielletään valtion alueella kaikki näiden lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin, kun sitä sovelletaan muista jäsenvaltioista tuotuihin yksilöihin, jos on ilmeistä, että viimeksi mainittujen suojelutavoite, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 3626/82 15 artiklassa ja perustamissopimuksen 36 artiklassa, voidaan saavuttaa yhtä tehokkaasti yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä.

## Oikeudenkäyntikulut

61 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut tribunal de grande instance de Grenoblen 15.11.1999 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) — Washingtonissa 3.3.1973 tehdyn villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen liitteessä I mainittujen lajien osalta luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä 3 päivänä joulukuuta 1982 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 3626/82 on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi antaa sellaisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella yleisesti kielletään kaikenlainen vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin.

— Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 liitteessä A mainittujen lajien osalta tätä asetusta on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi antaa sellaisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella yleisesti kielletään kaikenlainen vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin.

2) — Tämän yleissopimuksen liitteessä II mainittujen lajien yksilöiden käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin ei asetuksessa N:o 3626/82 kielletä

muutoin kuin asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa, jossa yksilöt on tuotu tämän asetuksen 5 artiklan vastaisesti.

— Asetuksessa N:o 338/97 ei kielletä sen liitteessä B mainittujen lajien yksilöiden käyttämistä kaupallisiin tarkoituksiin, jos tämän asetuksen 8 artiklan 5 kohdan mukaiset edellytykset täyttyvät.

Näiden asetusten vastainen on sellainen jäsenvaltion säännöstö, jossa yleisesti kielletään valtion alueella kaikenlainen näiden lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden yksilöiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin, kun sitä sovelletaan muista jäsenvaltioista tuotuihin yksilöihin, jos on ilmeistä, että viimeksi mainittujen suojelutavoite, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 3626/82 15 artiklassa ja perustamissopimuksen 36 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 30 artikla), voidaan saavuttaa yhtä tehokkaasti yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä.

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä lokakuuta 2001.

R. Grass F. Macken

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja